

Lectio:

Iam nōna hōra erat. Adhūc immōbilis in fossā haerēbat raeda. Sed nihil facere Sextum taedēbat, nam puer strēnuus erat. Subito igitur ad raedam currit et cistam aperit. Tum ē cista pilum extrahit.

"Visne pilā lūdere, Marce?" clāmat. Pilam ad Marcum statim iacit. Marcus eam excipit et ad Sextum mittit. Identidem puerī pilam iaciebant, alter ad alterum. Tum Sextus, qui semper Cornēliam vexāre vult, per iocum pilam iacit et Cornēliam ferit.

Statim irāta Cornēlia ad mātrem sē vertit et, "Cur mē semper vexat Sextus, māter?" clāmat. "Cur pilam in mē iacit? Quam molestus puer est Sextus!"

"Venī ad me, carissima," respondet māter et filiam complexū tenet. "Sextus tē ferīre in animō nōn habēbat. Est puer strēnuus, et puer temerārius, nōn tamen est puer scelestus."

"Sed cur Sextus apud nōs habitat?" rogit Cornēlia, quae adhūc irāta est. "Cur pater Sexti eum ad nōs mittit?"

"Pater Sexti ad Asiam iter facit. Quod pater abest, necesse erat Sextum in Italia relinquere. Itaque, quod pater Sexti hospes patris tuī est, Sextus apud nōs manet."

"Quid tamen dē matre Sexti?" rogit filia. "Cur illa filium nōn curat?"

"Eheu!" respondet Aurelia. "Māter Sexti, ut scīs, iam mortua est. Mātrem nōn habet Sextus." Tacebat Cornēlia, nōn iam irā commōta.

Eō ipso tempore tamen Sextus, "Visne nōbīscum lūdere, Cornēlia?" exclāmat. Quamquam tū es puella, pilam iacere fortasse potes." Dum clāmabat, iam rīdēbat et effugiebat. Iterum irāta Cornēlia, "Abī, moleste puer!" clāmat. "Pilā lūdere nōlō."

Vocabulary List A

- | | |
|---------------------------------|---|
| 1. nōnus, a, um ninth | |
| 2. Sextum taedēbat | It bored Sextus, Sextus was bored (literally: It wearied Sextus.) |
| 3. aperiō, aperīre to open | Review of volō, velle |
| 4. pila, ae F. ball | volō volumus volebam volebāmus |
| 5. visne.....? Do you want....? | vis vultis volebas volebātis
vult volunt volebat volebant |
| 6. lūdō, lūdere to play | 8. eam her, it |
| 7. pilā lūdere to play ball | 9. excipio, excipere to welcome, receive, catch |

Vocabulary List B

1. alter....alter(um) the one.....the other (alteration)
2. iocus, ī M. joke, prank (joke)
3. per iocum as a joke
4. feriō, ferīre to hit, strike (interfere)
5. vertō, vertere to turn (avert)
6. cārissima dearest N. B. cārissimus m.s. nom. form (cherish)
7. animus, ī M. mind, spirit (animus - an animating force; unfriendly spirit; animosity)
8. in animo habēre to intend, to have in mind
9. apud prep. + acc. with, at the house of

Vocabulary List C for p. 120

1. relinquō, relinquere to leave behind (relinquish)
2. itaque and so, therefore Adv.
3. hospes, hospitis M/F Common gender guest, host friend
4. dē prep. + abl. down from, concerning, about
5. illa she (also the feminine nom. s. form demonstrative of that)
6. ut as Adv.
7. scio, scire to know (science)
8. mortuus, a, um dead (mortuary)
9. nobiscum with us

GRAMMAR EXERCISESExercise 1

1. Servī onera in raedam pōnunt.
2. Multī servī onera in raedam pōnunt.
3. Magnī servī onera in raedam pōnunt.
4. Servī magnī onera in raedam pōnunt.
5. Servī magna onera in raedam pōnunt.
6. Servī onera in magnam raedam pōnunt.

Exercise 2

1. Līberī hominēs et plausta in viā vident.
2. Līberī multōs hominēs et multa plausta in viā vident.
3. Līberī multōs hominēs et multa plausta in viā vīcinā vident.
4. Sunt in viā multī hominēs et multa plausta.

Exercise 3

1. Ancilla multa vestimenta in cistam pōnit.
2. Rūsticus magna plausta in agrīs habet.
3. Cornēlius ē raedā cum liberīs incolumis exit.
4. Marcus in suō erat cubiculō.
5. Sedet cum amīcō meō aurīga.

Capitulum XVI

Why Is Sextus A Pest

Iam nōna hōra erat. Adhūc immōbilis in fossā haerēbat raeda. Sed nihil facere Sextum taedēbat, nam puer strēnuus erat. Subitō igitur ad raedam currit et cistam aperit. Tum ē cistā pīlam extrahit.

“Vīsne pilā lūdere, Marce?” clāmat. Pilam ad Marcum statim iacit. Marcus eam excipit et ad Sextum mittit. Identidem puerī pilam iaciēbant, alter ad alterum. Tum Sextus, quī semper Cornēliam vexāre vult, per iocum pilam iacit et Cornēliam ferit.

Statim īrāta Cornēlia ad mātrem sē vertit et, “Cūr mē semper vexat Sextus, māter?” clāmat. “Cūr pilam in mē iacit? Quam molestus puer est Sextus!”

“Venī ad mē, cārissima,” respondet māter et fīliam complexū tenet. “Sextus tē ferīre in animō nōn habēbat. Est puer strēnuus, est puer temerārius, nōn tamen est puer scelestus.”

“Sed cūr Sextus apud nōs habitat?” rogit Cornēlia, quae adhūc īrāta est. “Cūr pater Sextī eum ad nōs mittit?”
 “Pater Sextī ad Asiam iter facit. Quod pater abest, necesse erat Sextum in Italiā relinquere. Itaque, quod pater Sextī hospes patris tuī est, Sextus apud nōs manet.

“Quid tamen dē mātre Sextī?” rogit fīlia. “Cūr illa filium nōn cūrat?”
 “Ēheu!” respondet Aurēlia. “Māter Sextī, ut scīs, iam mortua est. Mātrem nōn habet Sextus.” Tacēbat Cornēlia, nōn iam īrā commōta.

Eō ipsō tempore tamen Sextus, “Vīsne nōbīscum lūdere, Cornēlia?” exclāmat. “Quamquam tū es puella, pilam iacere fortasse potes.” Dum clāmābat, iam rīdēbat et effugiēbat. Iterum īrāta Cornēlia, “Abī, moleste puer!” clāmat. “Pilā lūdere nōlō.”

Exercise 16b

For each noun below, first identify the declension (1,2,3) of the noun, then tell what gender (m,f,n), case (N,G., D., Ac., Ab.), and number (s or p) it is, and finally give the proper form of the adjective **bonus**, **-a**, **-um** to modify the noun:

	Declension	Gender	Case	Number	Bonus,-a,-um
1. <i>cubiculū</i>	_____	_____	_____	_____	_____
2. <i>auxilium</i>	_____	_____	_____ or _____	_____	_____
3. <i>filiārum</i>	_____	_____	_____	_____	_____
4. <i>puellam</i>	_____	_____	_____	_____	_____
5. <i>clāmōrem</i>	_____	_____	_____	_____	_____
6. <i>nōminis</i>	_____	_____	_____	_____	_____
7. <i>vōcum</i>	_____	_____	_____	_____	_____
8. <i>artem</i>	_____	_____	_____	_____	_____
9. <i>itinere</i>	_____	_____	_____	_____	_____
10. <i>patrēs</i>	_____	_____	_____ or _____	_____	_____ or _____
11. <i>servīs</i>	_____	_____	_____ or _____	_____	_____
12. <i>cīvis</i>	_____	_____	_____ or _____	_____	_____ or _____
			_____ or _____	_____	_____ or _____

Exercise 16c

Please read aloud and translate and circle all noun-adjective pairs and explain above them how the adjectives agree with their nouns (gender,number, case):

1. *Aliī servī equōs dominī in viam dūcēbant, aliī ē vīllā currēbant et magnās cistās in raedam pōnēbant.*

2. *Ubi Cornēlius multās epistulās scrībit, nēmō eum impedit.*

3. *Sī līberōrum magnae vōcēs patrem vexant, Aurēlia puerōs strēnuōs in hortum mittit.*

4. Puellārum nōmina vocat ancilla nova; sed strēnuae puellae magnam vōcem ancillae nōn audiunt.

5. Plaustum duās habet rotās; in plausta onera magna rūsticī pōnunt; plausta bovēs tardī per viās in magnam urbem nocte trahunt.

6. Magnum numerum servōrum Cornēlius in vīneā vīcīnā spectābat.

7. Servī spectābant Getam, quī in rāmīs arboris dormiēbat.

Exercise 16d Make the adjective in parentheses agree with the noun (if necessary, use the vocabulary list at the end of the book to find the gender of the nouns):

1. aestātem (calidus) _____

2. nocte (frigidus) _____

3. sorōribus (bonus) _____

4. urbis (magnus) _____

5. ars (novus) _____

6. nōminum (alius) _____

7. onera (magnus) _____

8. viātōrēs (tardus) _____ or _____

9. bovēs (tardus) _____ or _____ or _____ or _____

10. fragōris (magnus) _____